

دانشگاه علوم پزشکی قزوین
دانشکده بهداشت

پایان نامه جهت اخذ درجه MPH ارتقاء سلامت

(مدیریت عالی بهداشت)

عنوان:

بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر الگوی رفتار برنامه ریزی شده بر
مدیریت پسماندهای خطرناک خانگی
در زنان خانه دار شهر قزوین

استاد مشاور:

دکتر محمدرضا شیخی
دکتری تخصصی روانپرستاری

استاد راهنما:

دکتر عیسی محمدی زیدی
دکتری تخصصی آموزش بهداشت

استاد مشاور:

دکتر محمدمهدی امام جمعه
دکتری تخصصی بهداشت محیط

پژوهش و نگارش:

سیدعلیرضا بابایی
دانشجوی MPH ارتقاء سلامت

چکیده

زمینه و هدف: پسماندهای خطرناک خانگی بخش بسیار مهمی از پسماندهای جامد شهری هستند که از فعالیت‌های روزمره خانگی تولید و وارد جریان پسماند شهری می‌شوند. این مواد حداقل یا بطور همزمان دارای یک یا چند ویژگی از خصوصیات سمیت، خوردگی، قابلیت اشتعال و واکنش پذیری هستند. پسماندهای خطرناک خانگی شامل طیف وسیعی از باقیمانده‌ها، لوازم و مواد مصرفی در خانه می‌باشند که بنا بر ماهیت آلاینده‌گی، بهداشتی و ایمنی خود از اهمیت زیادی برخوردار بوده و معرف سمی‌ترین بخش پسماندهای جامد شهری می‌باشند. هدف از این مطالعه تعیین میزان تاثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر مدیریت پسماندهای خطرناک خانگی در زنان خانه‌دار شهر قزوین بود.

مواد و روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه کارآزمایی شاهددار تصادفی شده (RCT) بود که در دو گروه آزمون و شاهد با پیش‌آزمون و پس‌آزمون قبل و بعد از مداخله آموزشی مبتنی بر تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر مدیریت پسماندهای خطرناک خانگی در زنان خانه‌دار شهر قزوین انجام شد. حجم نمونه ۹۲ نفر از زنان خانه‌دار بودند که با تخصیص تصادفی به دو گروه ۴۶ نفره آزمون و شاهد تقسیم شدند و مداخله آموزشی به مدت یک ماه در گروه آزمون اجرا شد. داده‌ها قبل و دو ماه پس از مداخله آموزشی با استفاده از یک پرسشنامه دو بخشی مشتمل بر سوالات جمعیت شناختی و سازه‌های تئوری رفتار برنامه ریزی شده جمع‌آوری شد. داده‌های بدست آمده با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ آنالیز گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری توصیفی، آنالیز تی تست مستقل و زوجی، مجذور کای دو استفاده شد. سطح معنی‌داری آزمون‌ها در این مطالعه ۵ درصد (۰/۰۵) در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: بیش از ۶۰ درصد شرکت کنندگان در گروه سنی بین ۲۶ تا ۴۵ ساله قرار داشتند، بیش از ۸۰ درصد از شرکت کنندگان متاهل بودند، بیش از ۶۰ درصد از شرکت کنندگان در مقطع تحصیلی بین دبیرستان تا لیسانس قرار داشتند، بیش از ۶۵ درصد شرکت کنندگان دارای بعد خانوار دو نفره تا چهار نفره بودند، بیش از ۷۰ درصد درآمد ماهیانه بین ۲ تا ۴ میلیون تومان در ماه داشتند، بیش از ۴۰ درصد شرکت کنندگان دارای آپارتمان مسکونی شخصی و بیش از ۶۰ درصد خانوارهای افراد شرکت کننده دارای خودروی شخصی بودند. در گروه مداخله و پس از اجرای مداخله آموزشی میانگین نمره نگرش از ۳۷/۳۴ به ۵۱/۹۳، هنجارهای ذهنی از ۱۳/۲۲ به ۲۱/۷۸، کنترل رفتاری درک شده از ۱۵/۵۰ به ۲۴/۰۸، قصد رفتاری از ۱۰/۷۳ به ۱۱/۱۳ و رفتار مدیریت پسماندهای خطرناک خانگی از ۱/۶۵ به ۴/۳۲ افزایش یافت. افزایش نمرات سازه‌های تئوری رفتار برنامه ریزی شده در گروه مداخله قبل و بعد از اجرای مداخله آموزشی از نظر آماری تفاوت معنی‌داری داشت ($P=0/000$).

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج مطالعه بعد از اجرای مداخله آموزشی میانگین نمرات سازه‌های تئوری رفتار برنامه ریزی شده افراد گروه مداخله افزایش معنی‌داری نسبت به گروه شاهد و قبل از اجرای مداخله داشت و این افزایش حاکی از تاثیر مثبت آموزش بر انجام رفتار مدیریت HHW بود. آموزش افراد مختلف جامعه بر مبنای مدل‌ها و تئوری‌های تغییر رفتار در زمینه مدیریت پسماندهای خطرناک خانگی می‌تواند موجب کاهش چشمگیر استفاده از مواد خطرناک و جمع‌آوری و دفع ایمن آنها جهت جلوگیری از انتشار در محیط زیست و پیشگیری از خطرات مرتبط با سلامت عمومی و محیط زیست باشد.

واژگان کلیدی: پسماندهای خطرناک خانگی، مداخله آموزشی، رفتار برنامه ریزی شده، زنان خانه‌دار

Abstract

Background and Purpose: Hazardous household waste (HHW) is a most important part of municipal solid waste that is generated from daily household activities and enters the municipal waste stream. These materials have at least or simultaneously one or more properties of toxicity, corrosion, flammability and reactivity. HHW includes a wide range of residues, appliances and consumables in the home, which are of great importance due to their pollution, health and safety nature and are the most toxic part of municipal solid waste. The aim of this study was to determine the effect of education based on the theory of planned behavior on the management of hazardous household waste in housewives in Qazvin.

Materials and Methods: This study was a randomized controlled trial (RCT) that carry out in two experimental and control groups with pre-test and post-test before and after educational intervention based on the theory of planned behavior on the management of hazardous household waste in Qazvin housewives. The sample size was 92 housewives who were randomly assigned to the experimental and control groups of 46 people and the educational intervention was performed in the experimental group for one month. Data were collected before and two months after the educational intervention using a two-part questionnaire consisting of demographic questions and constructs of the theory of planned behavior. The data were analyzed using SPSS (version 26) software. Descriptive statistics, independent t-test and paired t-test, chi-square were used to analyze the data. The significance level of the tests in this study was 5% (0.05).

Results: More than 60% of participants were in the age group of 26 to 45 years, more than 80% of participants were married, more than 60% of participants were between high school and bachelor, more than 65% of participants They had a family of two to four people, more than 70% of the monthly income was between 2 to 4 million Tomans ($\times 10$ IRR) per month, more than 40% of the participants had a private apartment and more than 60% of the families of the participants had a personal car. In the intervention group and after the implementation of the educational intervention, the mean score of attitude from 37.34 to 51.93, subjective norms from 13.22 to 21.78, perceived behavioral control from 15.50 to 24.08, behavioral intention from 73.73 10 to 11.13 and hazardous household waste management behavior increased from 1.65 to 4.32. Increasing the scores of the structures of the theory of planned behavior in the intervention group before and after the educational intervention was statistically significant ($P < 0.05$).

Discussion and Conclusion: According to the results of the present study, after the implementation of the educational intervention, the mean scores of the structures of the theory of planned behavior of the intervention group had a significant increase compared to the control group before the intervention and this increase indicates the positive effect of training on management behavior. Education of the people in the community based on models and theories of behavior change in the field of hazardous household waste management can significantly reduce the use of hazardous materials and their safety collection and disposal to prevent the emissions in the environment and prevention of risks related to public health and the environment.

Keywords: Hazardous Household Waste, Educational Intervention, Planned Behavior, Housewives

Qazvin University of Medical Sciences
school of Public Health

A Thesis Presented for the degree of (MPH)
(**Master of public Health**)

Title:

The effect of education based on the theory of planned
behavior on household hazardous waste (HHW)
management in Qazvin's housewife

Supervisor:

Isa Mohammadi Zeidi
Ph.D of Health Education

Advisor:

Mohammad Reza Sheikhi
Ph.D of Psychiatric Nursing

scholar:

Seyed Alireza Babaee
MPH Student

Advisor:

Mohammad Mahdi Emamjomeh
Ph.D of Environmental Health

February 2021